

Tweede Kamer der Staten-Generaal
Vaste Commissie voor Justitie en Veiligheid
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Per e-mail: cie.jv@tweedekamer.nl

Onderwerp

Inbreng t.b.v. de plenaire behandeling
van de Wijziging van de Wet Terugkeer
en Vreemdelingenbewaring

Datum

4 april 2022

Ons kenmerk

2022/0021/JG/CB/RG

Geachte leden van de Vaste Commissie voor Justitie en Veiligheid,

De Tweede Kamer bespreekt in week 15 de Wijziging van de Wet Terugkeer en Vreemdelingenbewaring (Wtvb). Het College voor de Rechten van de Mens (hierna: College) wil graag uw aandacht vragen voor de aanpassing van Artikel 5 Wtvb in deze novelle. Kort gezegd houdt de voorgenomen wijziging in dat de directeur van de inrichting onder bepaalde voorwaarden de bevoegdheid krijgt vreemdelingen collectief in de cel op te sluiten, en wel voor 23 uur per dag, voor een maximum periode van vier weken.

Het College heeft een drietal ernstige bezwaren tegen deze wijziging. Het eerste bezwaar betreft de toepassing van collectieve veiligheidsmaatregelen zonder individuele toetsing. Het tweede bezwaar is dat de maximum periode van de opsluiting in strijd is met internationaal recht alsmede met het beginsel van proportionaliteit. Tot slot druist de voorgenomen wijziging in tegen het beleidsdoel van de Wtvb.

1. Individuele toetsing van noodzakelijkheid en proportionaliteit

In de memorie van toelichting wordt gesteld dat een 'lockdown' (opsluiting van de vreemdelingen voor een maximum van vier weken, voor telkens 23 uur per dag) moet kunnen worden ingezet in geval van nood om bij onrust gefaseerd terug te kunnen gaan naar het dagprogramma. In sommige gevallen, zo stelt de toelichting, is het niet voldoende alleen de overlastgevendste vreemdelingen in hun cel in te sluiten, maar moet de opsluiting worden opgelegd aan alle vreemdelingen. Het College heeft hierover reeds zorgen geuit in zijn rapportage aan het VN-Comité tegen foltering in juni 2021¹. Het College erkent dat onder uitzonderlijke omstandigheden tijdelijke afzondering mogelijk moet zijn om de orde te bewaren.

¹ [Rapportage aan het VN-comité tegen foltering](#), 2021

De European Prison Rules bepalen evenwel dat dergelijke veiligheidsmaatregelen alleen op individuen en niet op groepen van toepassing mogen zijn.² Het gebruik van zulke maatregelen moet gebaseerd zijn op duidelijke en objectieve criteria, waaronder het individuele gedrag van een persoon en de gezondheid van het individu. Deze voorwaarden moeten in de wet worden vastgelegd.

2. Duur van eenzame opsluiting

Eenzame opsluiting (dat wil zeggen opsluiting in de cel voor meer dan 22 uur per dag) is in strijd met internationaal recht, met name het verbod op foltering³, indien de opsluiting langer duurt dan 15 dagen. Eenzame opsluiting mag bovendien alleen als uiterste middel ingezet worden om de veiligheid te waarborgen en mag niet langer duren dan absoluut noodzakelijk. De duur van eenzame opsluiting moet tevens, net als andere aspecten van veiligheidsmaatregelen, individueel getoetst worden op noodzakelijkheid en proportionaliteit. Indien de opsluiting langer duurt dan 15 dagen is deze in geen geval proportioneel.

3. Het beleidsdoel van de Wet Terugkeer en Vreemdelingenbewaring om een bestuursrechtelijk regime in te stellen

Het College heeft in 2013 reeds advies⁴ uitgebracht over het oorspronkelijke wetsvoorstel Terugkeer en Vreemdelingenbewaring dat op dit moment in behandeling is bij de Eerste Kamer. Daarin onderstreept het College het beleidsdoel van deze wet om vreemdelingenbewaring een bestuursrechtelijk in plaats van een strafrechtelijk karakter te geven. Het College ondersteunt het standpunt van de Raad voor Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming⁵ dat zeker in dit licht de voorgenomen invulling van de mogelijkheid tot een lockdown een te ingrijpend middel is.

Voor een nadere toelichting op deze brief kunt u contact opnemen met beleidsadviseur Charlotte Baarda, via c.baarda@mensenrechten.nl of 0643488371.

Met vriendelijke groet,

drs. Jacobine D.C. Geel
Voorzitter

² Regel 53.6 van de [European Prison Rules](#)

³ Regel 43 van de [Mandela Rules](#). Zie ook: UN Human Rights Committee General Comment 20, para. 6; Interim report to the General Assembly, Special Rapporteur on torture and other cruel, inhuman or degrading treatment or punishment, UN Doc. A/66/268, para. 81

⁴ [Advies over de Wet Terugkeer en Vreemdelingenbewaring, 2013](#)

⁵ [Advies Raad voor Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming, 2020](#)